Contemporary Political Studies, Institute for Humanities and Cultural Studies (IHCS)
Quarterly Journal, Vol. 17, No. 1, Spring 2026, 79-106
https://www.doi.org/10.30465/cps.2025.50370.3468

Challenges of the Organization for Governmental Sanctions in Achieving Good Governance: Focusing on the Anti-Corruption Index

Abbas Razavi*, Faramarz Atrian**
Yaser Rausti Hosseinabadi***

Abstract

The Organization for Governmental Sanctions (OGS), a quasi-judicial body under the executive branch, plays a critical role in market supervision and combating economic corruption. Despite its significant responsibilities, the organization faces persistent challenges regarding its competencies, methodologies, and transparency. This research, titled "Challenges of the Organization for Governmental Sanctions in Achieving Good Governance: Focusing on the Anti-Corruption Index," explores the barriers and limitations the organization encounters in combating corruption. The main question is: What obstacles hinder the OGS in effectively addressing economic corruption, and how can these challenges be mitigated? Using a descriptive-analytical method and library-based resources, the study reveals that although the OGS is effective in promoting good governance indicators, it faces major obstacles such as legislative ambiguities, disproportionate penalties, a shortage of specialized human resources, and procedural inefficiencies. To overcome these barriers, the study recommends legal reforms, clear procedural frameworks, recruitment of specialized

* PhD student of Public Law, Department of Law, Najaf Abad Branch, Islamic Azad University, Najaf Abad, Iran, arazavi1360@gmail.com
** Assistant Professor, Department of Law, Islamic Azad University, Najaf Abad Branch, Najaf Abad, Iran (Corresponding Author), atrian.f.1001@gmail.com
*** Assistant Professor, Department of Law, Islamic Azad University, Minab branch, Minab, Iran, yasserroostaei@yahoo.com
Date received: 31/10/2024, Date of acceptance: 04/01/2025

personnel, and the establishment of preventive mechanisms. These reforms would enhance the organization's performance and facilitate good governance.

Keywords: OGS, Good Governance, Quasi-Judicial, Anti-Corruption, Challenges and Barriers.

Introduction

Governance and corruption are inextricably linked, where high levels of corruption undermine governance structures. Good governance emphasizes transparency, accountability, and the rule of law, all essential for economic growth and social stability. Within this framework, the Organization for Governmental Sanctions (OGS) plays a pivotal role in Iran's efforts to curb corruption and enhance market regulations. The organization's quasi-judicial nature enables it to enforce rules while maintaining an executive function, making it a cornerstone of Iran's anti-corruption framework. However, systemic and procedural challenges hinder its efficacy in achieving good governance.

Materials & Methods

This study employs a descriptive-analytical approach, focusing on qualitative analysis of secondary data, including reports, legislative texts, and academic literature. Data were gathered from reliable library resources and verified online sources to examine the operational, legislative, and human resource challenges faced by the OGS. The research framework is based on the principles of good governance, incorporating theoretical insights from institutional and functional theories of governance and corruption.

Discussion & Results

The findings highlight four key challenges:

1. **Legislative Ambiguities:** Ambiguities in the legal framework governing OGS operations create loopholes that impede effective enforcement. Overlapping responsibilities between judicial and administrative entities further exacerbate inefficiencies. The lack of a cohesive procedural code for addressing corruption and economic crimes hinders the organization’s ability to resolve cases swiftly and transparently.

2. **Disproportionate Penalties:** Penalties imposed by the OGS often lack alignment with the severity and impact of the offense. Disproportionate or lenient sanctions fail to deter repeat offenders, undermining the organization's authority and the rule of law. Respondents in case studies have noted that the punitive measures do not address the broader economic impacts of corruption, such as loss of public trust and reduced foreign investment.
3. **Human Resource Deficiency:** The complexity of economic crimes necessitates specialized knowledge and expertise, yet the OGS suffers from a shortage of trained personnel. Many of its staff lack adequate training in legal, economic, and regulatory frameworks, leading to procedural errors and delays. Moreover, high turnover rates and limited professional development opportunities exacerbate this issue.
4. **Procedural Inefficiencies:** Inefficiencies in the OGS's operational procedures, such as delays in case resolutions and inconsistent rulings, erode public confidence. Limited technological integration in case management and insufficient inter-agency cooperation further reduce its ability to streamline processes.

Conclusion

To fulfill its potential as a driver of good governance, the OGS must address these challenges through comprehensive reforms. Legislative clarity can be achieved by drafting explicit procedural codes that delineate roles and responsibilities. Revising penalty structures to ensure proportionality and deterrence is essential for restoring public trust. Investing in specialized training and retaining skilled professionals will bolster the organization's human resource capabilities. Lastly, enhancing procedural efficiency through technological solutions, such as e-governance tools, and fostering inter-agency collaboration will significantly improve operational effectiveness. By implementing these measures, the OGS can overcome its current limitations and play a transformative role in Iran's journey toward good governance and economic stability.

Bibliography

Abdali Nasab Gorohi, Ehsan; Niyazpour, Amir Hassan; Saibani, Alireza. (2021). "The Criminal and Ethical Policy of the Governmental Discretionary Punishments Organization in Addressing

Economic Violations." *Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology*, Vol. 16, No. 4. {in Persian}

Beiranvandi, Nematollah; Kazemi, Qobad. (2020). "Deterrence of the Strategies of the Governmental Discretionary Punishments Organization (Case Study: Violations in the Health, Medicine, and Treatment Sector in Ilam)." *Journal of Criminal Law and Criminology Research*, Vol. 8, No. 16. {in Persian}

Daqiqi Asli, Alireza; Garaei Nejad, Gholamreza; Aghabeghin, Selin. (2012). "The Impact of Good Governance on Economic Corruption in Medium-Development Countries." *Quarterly Journal of Management and Development Process*, Vol. 26, No. 4. {in Persian}

Dashtbani Ruzbahani, Mohammad; Hashemi, Seyed Hossein; Darabi, Shahrdad; Shams Natri, Mohammad Ebrahim. (2018). "Examining Alternatives to Imprisonment in the Iranian Judicial System (Focusing on the Principle of Proportionality)." *International Legal Research*, Vol. 11, No. 39. {in Persian}

Dolati, Ali; Darvishi, Farzad; Lotfi, Ezzatollah. (2013). "Good Governance and Corruption Control in Iran and Other Countries." *Ilam Police Knowledge Quarterly*, Vol. 2, No. 7. {in Persian}

Heydarvand, Saba; Karimi, Hossein. (2020). "Challenges of the Governmental Discretionary Punishments Organization in Civil Liability Implementation and Legal-Fiqh Perspectives on Market Manipulation." *Journal of Nations Research*, No. 57. {in Persian}

Jafari Samimi, Ahmad; Kavian Telori, Hamed. (2015). "The Role of Good Governance and Corruption in the Islamic-Iranian Model of Progress." *4th Iranian Progress Conference: Iran's Progress - Past, Present, Future*, May 2015. {in Persian}

Jamshidi, Ali. (2008). "The Impact of Contextual Dimensions on Structural Dimensions in Organizational Design (Case Study: Governmental Discretionary Punishments Organization)." *Payam-e-Noor Humanities*, Vol. 6, No. 1. {in Persian}

Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). *Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure*. Journal of Financial Economics, 3(4), pp. 310-345.

Moradi, Ebrahim; Rahnama, Ali; Heydarian, Samira. (2017). "The Impact of Good Governance Indicators on Corruption Control (Case Study: Middle Eastern and Southeast Asian Countries)." *Quarterly Journal of Quantitative Economics (Formerly Economic Studies)*, Vol. 14, No. 4. {in Persian}

Nikoghadam, Masoud; Jazmi, Mina. (2018). "Examining the Effect of Goods Smuggling and Trade Openness Degree on Economic Growth in Iran." *Economic Research*, Vol. 53, No. 2. {in Persian}

North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 3-22.

OECD. (2020). *Governance for Better Anti-Corruption Outcomes*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from www.oecd.org

Parsons, T. (1951). *The Social System*. Glencoe, IL: Free Press, pp. 15-28

Rahimi Nejad, Esmaeil; Habibzadeh, Mohammad Jafar. (2008). "Disproportionate Punishments: Incompatible with Human Dignity." *Private Law Studies*, Vol. 38, No. 2.

Rahmani Fard, Mohsen. (2018). "Analyzing Iran's Legislative Criminal Policy Toward Goods and Currency Smuggling in Light of General Policies of the Islamic Republic." Ph.D. Dissertation, University of Justice. {in Persian}

Razavi, Abbas; Atriian, Faramarz; Rostaei Hossein Abadi, Yaser. (2024). "Mechanisms for Achieving Transparency in the Governmental Discretionary Punishments Organization Within the Framework of Good Governance." *Rahyaft-e Enqelab-e Eslami*, Vol. 18, No. 67, pp. 127-146. {in Persian}

Robbins, Stephen. (1997). *Organization Theory*. Translated by: Seyed Mehdi Alvani & Hasan Danaeifard. Tehran: Mojeh Publications. {in Persian}

Rose-Ackerman, S. (1999). *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 7-45.

Shokoohi Fard, Siamak; Al-Imran, Roya; Rahimzadeh, Farzad. (2019). "The Effect of Corruption on Human Development (Quantile Regression Model)." *Econometric Modeling Quarterly*, Vol. 5, No. 1. {in Persian}

Transparency International. (2022). *Corruption Perceptions Index 2022*. Berlin: Transparency International. Retrieved from www.transparency.org

UNDP. (2019). *Anti-Corruption for Peaceful and Inclusive Societies: A Guide for Policy Makers*. New York: United Nations Development Programme.

Vinod, Thomas. (2004). *Good Governance and Anti-Corruption*. Translated by Abbas Mokhber, in *Good Governance as the Basis for Development*. Tehran: Majlis Research Center. {in Persian}

World Bank. (2020). *Digital Solutions for Anti-Corruption: E-Government Applications*. Washington, DC: The World Bank Group.

World Bank. (2021). *Governance and the Law*. Washington, DC: The World Bank Group. Retrieved from www.worldbank.org

World Economic Forum. (2021). *The Global Risks Report 2021*. Geneva: World Economic Forum. Retrieved from www.weforum.org

Yazdani Zonouz. (2005). "The Role of Transparency in Achieving Good Governance." M.A. Thesis, Shahid Beheshti University. {in Persian}

Zahiri Nia, Mostafa; Rostegar, Yaser; Nikoukhah, Hedayatollah; Bahrami, Samira. (2017). "Qualitative Analysis of Socioeconomic Consequences of Fuel Smuggling in Minab." *Strategic Research on Security and Social Order*, Vol. 6, No. 19. {in Persian}

Zeinali, Amir Hamzeh; Ahmadi, Ali. (2004). "The Governmental Discretionary Punishments Organization: From Judicial Decriminalization to Offender-Victim Rights Protection." *Judiciary Legal Journal*, No. 48. {in Persian}

جستارهای سیاسی معاصر، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
فصل‌نامهٔ علمی (مقالهٔ پژوهشی)، سال ۱۷، شمارهٔ ۱، بهار ۱۴۰۵

چالش‌های سازمان تعزیرات حکومتی در نیل به حکمرانی مطلوب با تمرکز بر شاخص مبارزه با فساد

عباس رضوی*

فرامرز عطریان، یاسر روستایی حسین‌آبادی*****

چکیده

سازمان تعزیرات حکومتی به‌عنوان یک نهاد شبه قضایی و زیر مجموعه قوه مجریه، نقش مهمی در نظارت بر بازار و مبارزه با فساد اقتصادی ایفا می‌کند. با این حال، فعالیت ها و صلاحیت های این سازمان همواره با چالش های ی همراه بوده است. این تحقیق با عنوان *چالش های سازمان تعزیرات حکومتی در نیل به حکمرانی مطلوب با تمرکز بر شاخص مبارزه با فساد*، به بررسی موانع و محدودیت‌های این سازمان در مبارزه با فساد پرداخته است. سؤال اصلی تحقیق این است که سازمان تعزیرات در مقابله با فساد اقتصادی با چه موانعی روبه‌رو است و چگونه می‌توان این چالش ها را کاهش داد؟ روش تحقیق توصیفی–تحلیلی بوده و بر اساس گردآوری داده ها از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی انجام شده است. نتایج نشان می‌دهد که هرچند سازمان تعزیرات در تحقق شاخص های حکمرانی مطلوب نقش مؤثری دارد، اما با چالش هایی نظیر ابهامات تقنینی، نامتناسب بودن مجازات‌ها، کمبود نیروی انسانی متخصص و اشکالات فرآیندی مواجه است. این عوامل موجب کاهش کارآمدی در مبارزه با فساد می‌شوند. پیشنهاد می‌شود برای رفع این موانع، اصلاحات قانونی، طراحی فرایندهای شفاف و دقیق در رسیدگی به پرونده‌های اقتصادی،

* دانشجوی دکتری حقوق عمومی، گروه حقوق، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاداسلامی، نجف آباد، ایران، arazavi1360@gmail.com

** استادیار گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، نجف آباد، ایران (نویسندهٔ مسئول)، atrian.f.1001@gmail.com

*** استادیار، گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد میناب، میناب، ایران، yasserroostaei@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۵

به‌کارگیری نیروی انسانی متخصص، و تقویت سازوکارهای پیشگیرانه در دستور کار قرار گیرد. این اصلاحات می‌تواند زمینه ساز بهبود عملکرد سازمان و ارتقای حکمرانی مطلوب باشد.

کلیدواژه‌ها: سازمان تعزیرات، حکمرانی مطلوب، شبه قضایی، مبارزه بافساد، ، چالش ها و موانع.

۱. مقدمه و بیان مسئله

یکی از مهم‌ترین کارکردهای سازمان تعزیرات حکومتی به‌عنوان نهادی شبه‌قضایی در قوه مجریه، مبارزه با فساد و مظاهر آن است. پاسخگویی به چالش پراهمیت بزهکاری اقتصادی، از جمله مسائل کلیدی عصر حاضر است که دولت‌ها در سراسر جهان با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند. در ایران، بخش عمده‌ای از این وظیفه خطیر بر دوش سازمانی به نام «سازمان تعزیرات حکومتی» نهاده شده که کمتر از چهار دهه از تأسیس آن می‌گذرد. این سازمان بر اساس مجوزهای قانونی در سطوح فراتقنینی و فروتقنینی فعالیت می‌کند و نقشی کلیدی در کاهش فساد اقتصادی و ارتقای حکمرانی مطلوب ایفا می‌نماید. فساد ابعاد گوناگونی دارد که حوزه‌های مختلف حقوقی، اداری، و اقتصادی را درگیر می‌کند. در این راستا، حکمرانی مطلوب به‌عنوان بستری برای رشد و توسعه اقتصادی، کاهش فقر، و مبارزه با فساد اهمیت دوچندانی پیدا می‌کند. کنترل فساد، یکی از شاخص‌های کلیدی حکمرانی خوب، به‌طور مستقیم باعث حفاظت از حقوق مالکیت، آزادی‌های مدنی، و استقلال قضایی می‌شود. این امر می‌تواند کیفیت زندگی مردم را بهبود بخشد، حقوق بشر را ارتقا دهد، و به تحقق سیاست‌های سالم اقتصادی و نهادی کمک کند (دقیقی اصلی و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۲). علل اصلی فساد اقتصادی در بخش عمومی به تصدی‌گری دولت در اقتصاد مربوط می‌شود. عواملی مانند محدودیت‌های تجاری، یارانه‌های صنعتی، کنترل قیمت‌ها، نرخ‌های چندگانه ارزی، دستمزدهای پایین در خدمات دولتی، و مدیریت منابع طبیعی، از جمله عواملی هستند که بستر بروز فساد را فراهم می‌کنند. فساد اقتصادی موجب کاهش سرمایه‌گذاری، کندی رشد اقتصادی، و در نهایت عدم تحقق اهداف توسعه می‌شود. این امر کاهش درآمدهای مالیاتی و افت کیفیت زیرساخت‌های اقتصادی و خدمات عمومی را به دنبال دارد (جعفری صمیمی و کاویان تلوری، ۱۳۹۴: ۱۴۰). سازمان تعزیرات حکومتی با کارکردهای اجرایی و شبه‌قضایی خود، در صورت اجرای صحیح برنامه‌ها، می‌تواند نقشی

مؤثر در مبارزه با فساد ایفا کند. بااین‌حال، این سازمان در مسیر تحقق حکمرانی مطلوب با چالش های ی نظیر ابهامات تقنینی، نامتناسب بودن مجازات‌ها، کمبود نیروی انسانی متخصص، و برخی اشکالات فرآیندی مواجه است. شناسایی این موانع و ارائه راهکارهای علمی و عملی، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای بهبود عملکرد سازمان و نیل به حکمرانی مطلوب به شمار می‌آید. این تحقیق تلاش دارد به این سؤال پاسخ دهد که سازمان تعزیرات حکومتی در نیل به حکمرانی مطلوب از طریق مبارزه با فساد چه نقشی دارد؟ همچنین، پرسش دیگری که بررسی می‌شود این است که مهم‌ترین چالش‌ها و موانع موجود در این مسیر چیست؟ برای پاسخگویی به این پرسش‌ها، ابعاد مختلف موضوع بررسی و تحلیل شده و در نهایت، راهکارهای علمی و عملی ارائه خواهد شد.

۲. کنترل فساد و حکمرانی خوب

بر اساس ادبیات توسعه، ارتقای سلامت اداری یا به عبارتی کاهش فساد اداری، یکی از عوامل کلیدی در تسهیل دستیابی به توسعه پایدار به شمار می‌آید؛ چراکه سلامت اداری یا فساد اداری از جمله شاخص‌های توسعه‌یافتگی کشورها محسوب می‌شود. مطالعات نشان می‌دهند که شاخص سلامت اداری در کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته، به دلیل بزرگی اندازه دولت و تفاوت‌های ساختاری در نظام‌های سیاسی، معمولاً در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. به همین دلیل، در سال‌های اخیر، مسئله سلامت اداری و مقابله با فساد اداری در سطح بین‌المللی مورد توجه بیشتری قرار گرفته است. عوامل شکل‌دهنده فساد اداری، از جمله عوامل اقتصادی، سیاسی، و اجتماعی، به طور گسترده بررسی شده‌اند. در این میان، عوامل بوروکراتیک که به‌طور مستقیم بر کارآمدی نظام اداری تأثیر می‌گذارند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند؛ به گونه‌ای که هرچه نظام اداری کارآمدتر باشد، سلامت اداری بیشتری را به همراه دارد و بالعکس، ناکارآمدی نظام اداری زمینه‌ساز فساد خواهد بود (دولتی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۳).

فساد، پدیده‌ای پیچیده با ابعاد اجتماعی، سیاسی، و اقتصادی است که تمامی کشورها به نوعی با آن مواجه‌اند. با این حال، نوع، شکل، میزان و گستردگی آن در هر کشور متفاوت است و پیامدهای آن با توجه به نوع سازمان سیاسی و سطح توسعه‌یافتگی، متفاوت بروز می‌کند. در سال‌های اخیر، فساد به دلیل آثار مخرب آن بر توسعه اقتصادی، به یکی از دغدغه‌های اصلی کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته تبدیل شده است. از جمله آثار

منفی فساد می‌توان به تضعیف امنیت اقتصادی، افزایش فعالیت های زیرزمینی، بی‌ثباتی سیاسی، اختلال در سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت داخلی و خارجی، افزایش هزینه‌های تجاری، انحراف منابع و استعدادها، و کاهش رقابت‌پذیری اقتصادی اشاره کرد (دقیقی اصلی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۹).

فساد آثار منفی چشمگیری بر رشد تولید ناخالص داخلی، توزیع درآمد، فقر، توسعه انسانی، و کیفیت حکمرانی دارد. این پدیده با تضعیف زیرساخت‌های عمومی و کاهش درآمدهای مالیاتی، آهنگ رشد اقتصادی را کند می‌کند. همچنین، کنترل فساد می‌تواند اعتماد عمومی به نهادهای سیاسی را کاهش دهد؛ زیرا تجربه فساد به تقویت فقدان اعتماد عمومی منجر می‌شود. این در حالی است که فقدان اعتماد، توانایی دولت در بسیج جامعه برای مبارزه با فساد را تضعیف می‌کند و وعده‌های ضدفساد دولتی را بی‌اعتبار می‌سازد. به بیان دیگر، رابطه متقابلی میان کنترل فساد و اعتماد به نهادهای سیاسی وجود دارد (مرادی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۵۲).

با در نظر گرفتن اثرات مخرب فساد، این سؤال مطرح می‌شود که چرا برخی کشورها توانسته‌اند فساد را مهار کنند، در حالی که دیگر کشورها همچنان با این معضل درگیرند؟ مطالعات نشان می‌دهد که فساد به شدت زیان‌بار است، اما مکانیسم های دقیق تأثیرگذاری آن هنوز به طور کامل مشخص نشده‌اند. با وجود تئوری‌های متعدد درباره علل فساد، پژوهش‌های تجربی در این زمینه همچنان محدود است. از دیدگاه صندوق بین‌المللی پول، حکومت ناکارآمد زمینه مساعدی برای تشویق فساد فراهم می‌آورد. بنابراین، صندوق بین‌المللی پول در مبارزه با فساد، بر ترویج حکمرانی خوب تأکید دارد. حکمرانی خوب شامل حذف شیوه‌هایی نظیر قوم‌پرستی، حامی‌پروری، تبعیض و رشوه است که همگی در ارتباط مستقیم با فساد قرار دارند. فساد از طریق تقویت حکومت بد، فقدان حاکمیت قانون، بی‌احترامی به حقوق بشر، و کاهش شفافیت، موجب ضعف ساختاری و ناکارآمدی نهادهای حکمرانی می‌شود.

۱.۲ کنترل فساد در چارچوب حکمرانی خوب

کنترل فساد یکی از الزامات اساسی برای تحقق حکمرانی خوب به شمار می‌رود، زیرا فساد نه‌تنها مانع توسعه اقتصادی و اجتماعی می‌شود، بلکه موجب تضعیف نهادهای حکومتی و بی‌اعتمادی عمومی نیز می‌گردد (World Bank, 2021). حکمرانی خوب به ویژگی‌هایی مانند

شفافیت، پاسخگویی، حاکمیت قانون، مشارکت عمومی، و اثربخشی اشاره دارد کـه هرکـدام در کاهش فساد نقش حیاتی ایفـا مـی‌کننـد. شـفافیت در فراینـدهای تصـمیم‌گیـری و ارائـه اطلاعات دقیق، ابزار مؤثری برای مقابله با فساد است. از سوی دیگـر، پاسـخگویی نهادهـای دولتی بـه شـهروندان و رسـانه‌هـای مسـتقل موجـب کـاهش زمینـه‌هـای فسـاد مـی‌شـود (Transparency International, 2022).

نظام‌های قضایی مستقل و کارآمد، از دیگر عناصر کلیدی حکمرانـی خـوب هسـتند کـه می‌توانند فساد را از طریق اعمال قانون و محاکمه عادلانـه متخلفـان کنتـرل کننـد. مطالعـات نشان داده است که کشورهای با استقلال قضایی بالا، فساد کمتری دارنـد و ایـن امـر بهبـود کیفیت خدمات عمومی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی را تسـهیل مـی‌کنـد (UNDP, 2019). همچنین، کشورهایی که قوانین ضدفساد جامعی تصویب کرده‌اند و نهادهـای نظـارتی قـوی ایجاد کرده‌اند، توانسته‌اند نرخ فساد را به‌طور قابل‌توجهی کاهش دهند. بـرای نمونـه، تجربـه سنگاپور و دانمارک نشان می‌دهد که ترکیب شفافیت، قوانین مؤثر، و فرهنگ سازمانی سـالم چگونه می‌تواند فساد را به حداقل برساند (OECD, 2020).

در مقابل، فساد در کشـورهایی کـه فاقـد حکمرانـی خـوب هسـتند، منجـر بـه کـاهش سرمایه‌گذاری، اختلال در تخصیص منابع، و افت کیفیت زیرساخت‌ها می‌شـود. ایـن مسـئله در برخی کشورهای در حال توسعه، از جمله مناطقی در آفریقا و آسیای مرکزی، بـه‌وضـوح مشاهده می‌شود که فساد موجب ضعف زیرساخت‌های حیاتی و افـزایش فقـر شـده اسـت (World Economic Forum, 2021).

علاوه بر این، مبارزه با فساد نیازمند ارتقای سـرمایه انسـانی و تقویـت مشـارکت مـدنی است. آموزش عمومی و آگاهی‌بخشی درباره آثار مخرب فسـاد مـی‌توانـد شـهروندان را در نظارت بر نهادهای دولتی و مطالبه شفافیت یاری دهـد. همچنـین، ابزارهـای فنـاوری ماننـد دولت الکترونیک و پلتفرم‌های گزارش‌دهی آنلایـن، زمینـه را بـرای شـفافیت بیشـتر فـراهم می‌آورند (World Bank, 2020). در نهایت، کنترل فساد در چارچوب حکمرانـی خـوب تنهـا به اقدامات داخلی محدود نمی‌شود، بلکه نیازمند همکاری‌هـای بـین‌المللـی اسـت. سـازمان های بین‌المللی مانند سازمان شفافیت بین‌الملل و بانک جهانی، از طریق ارائـه شـاخص‌هـای جهانی فساد و توصیه‌های سیاستی، دولـت‌هـا را بـه اجـرای اصـلاحات ترغیـب مـی‌کننـد (Transparency International, 2022). این اقدامات می‌تواند به تقویت اعتماد عمـومی، افـزایش رشد اقتصادی، و بهبود کیفیت زندگی شهروندان کمک کند. در نتیجه، کنتـرل فسـاد نـه‌تنهـا

یک نیاز حیاتی برای حکمرانی خوب است، بلکه به‌عنوان یک مؤلفه کلیدی برای توسعه پایدار شناخته می‌شود.

۳. تأثیر فساد بر توسعهٔ پایدار و حقوق افراد

فساد را می‌توان عارضه‌ای ناشی از ضعف بنیادین دولت دانست. دستیابی به رفاه پایدار و ریشه‌کنی فقر، نیازمند دولتی کارآمد و شفاف است. داده‌های حاصل از کشورهای مختلف، وجود همبستگی مستقیم و معناداری میان حکمرانی مطلوب و نتایج اجتماعی و اقتصادی را نشان می‌دهد. تحلیل‌های تجربی، تأثیر مثبت حکمرانی خوب بر توسعه را به‌خوبی آشکار ساخته‌اند. مطالعات متعدد نیز اثرات زیان‌بار فساد بر توسعه را به تصویر کشیده‌اند. مائورو در پژوهشی تجربی در سال ۱۹۹۷ نشان داد که فساد موجب کند شدن رشد اقتصادی می‌شود. او به این نتیجه رسید که اگر بنگلادش توانسته بود سطح فساد را به حد سنگاپور کاهش دهد، نرخ رشد سالیانه‌اش به ۴٪ می‌رسید و رشد تولید ناخالص داخلی سرانه این کشور بین سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۸۵، به‌طور متوسط سالانه ۱.۸٪ افزایش می‌یافت که معادل افزایش ۵۰ درصدی درآمد سرانه بود (وینود، ۱۳۸۳: ۳۰۶). راه‌های متعددی وجود دارد که فساد از طریق آن‌ها می‌تواند رشد اقتصادی را تضعیف کند:

الف) عدم تخصیص بهینه استعدادها، مانند استفاده ناکافی از ظرفیت‌های کلیدی جامعه از جمله زنان؛

ب) کاهش سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی؛

ج) رشد نامتوازن و ناموزون کسب‌وکار در اقتصاد غیررسمی؛

د) توزیع نامتناسب هزینه‌ها و سرمایه‌گذاری‌های عمومی و تخریب زیرساخت‌های فیزیکی؛

ه) کاهش درآمدهای عمومی و تضعیف حاکمیت قانون به عنوان یک کالای عمومی؛

و) تمرکز بیش از حد قدرت در دولت؛

ح) تسلط نخبگان بر دولت و استفاده از آن برای منافع شخصی از طریق خرید قوانین و تأثیرگذاری بر نیروهای انتظامی(وینود،۱۳۸۳: ۳۰۷).

شکی نیست که تلاش‌های ضدفساد و رعایت حقوق بشر نقاط مشترک فراوانی دارند و به‌مانند چرخ‌دنده‌های یک دستگاه، در تعامل با یکدیگر عمل می‌کنند. شواهد تجربی نشان داده‌اند که نقض گسترده حقوق بشر معمولاً در کشورهایی رخ می‌دهد که فساد در آن‌ها گسترده است. برای مثال، سازمان بین‌المللی شفافیت در سال ۱۹۹۸، طی مطالعه‌ای از ۸۰ کشور، شاخص فساد را بررسی کرد و نشان داد که کلمبیا (رتبه هفتم) و نیجریه (رتبه پنجم) هر دو از مشکلات جدی حقوق بشری رنج می‌برند. نوام چامسکی، کلمبیا را کشوری با بیشترین نقض حقوق بشر در جهان دانست. بااین‌حال، این شواهد تجربی به‌تنهایی نمی‌توانند همبستگی میان این دو پدیده را اثبات کنند. به عنوان‌مثال، سنگاپور در زمینه مبارزه با فساد موفق بوده اما از نظر حقوق بشر وضعیت مناسبی ندارد؛ برعکس، ایتالیا در دهه ۱۹۸۰ دارای فساد سیستمی بود اما سابقه‌ای مناسب در زمینه حقوق بشر داشت (یزدانی زنوز، ۱۳۸۴: ۳۷).

گروندلر و پوترافکه (۲۰۱۹)، با استفاده از داده‌های ۱۷۵ کشور در بازه زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۸ و به‌کارگیری مدل داده‌های تابلویی، ارتباط میان فساد و رشد اقتصادی را بررسی کردند. نتایج نشان داد که با افزایش یک انحراف معیار در شاخص ادراک فساد، تولید ناخالص داخلی سرانه ۱۷٪ کاهش می‌یابد. آن‌ها دریافتند که فساد با کاهش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و افزایش نرخ تورم، رشد اقتصادی را کند می‌کند (شکوهی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۷: ۴۹).

برخی منتقدان بر این باورند که جنبش ضدفساد، تنها به تقویت سرمایه‌داری جهانی کمک می‌کند و عملاً به تشدید نابرابری و نقض حقوق اقتصادی می‌انجامد. این دیدگاه از نگاه چپ‌گرایان، مطلوب نظام‌های نئولیبرالی است. از سوی دیگر، برخی معتقدند فساد کوچک می‌تواند به‌طور موقت حقوق بشر را تقویت کند؛ زیرا کارکنان دولتی در کشورهای در حال توسعه از طریق دریافت رشوه، به بهبود نسبی زندگی خود دست می‌زنند. اگرچه این دیدگاه از منظر انسانی ممکن است قابل‌توجیه به نظر برسد، اما پیامدهای آن نقض حقوق اقتصادی و اجتماعی مردم عادی است. چراکه شهروندان برای دسترسی به خدمات اساسی مانند آموزش، بهداشت و خدمات عمومی ناچار به پرداخت رشوه می‌شوند. این امر منجر به مسدود شدن یا کاهش دسترسی به حقوق اولیه برای بخش‌هایی از جامعه می‌گردد. فساد حتی می‌تواند خدمات اجتماعی نظیر بهداشت، آموزش، و محیط‌زیست را به خطر بیندازد. برای مثال، اگر یک مقام مسئول در دوران شیوع بیماری، داروهای تاریخ‌گذشته

بخرد، کل جامعه در معرض خطر قرار می‌گیرد. یا اگر مسئول آموزش‌وپرورش از مصالح نامناسب برای ساخت مدارس استفاده کند و ساختمان فروریزد، جان دانش‌آموزان به خطر می‌افتد (یزدانی زنوز، ۱۳۸۴: ۳۷). علاوه بر این، منابع عظیم عمومی که باید صرف بهبود شرایط اجتماعی و اقتصادی مردم شوند، به‌جای آن در حساب‌های بانکی مقامات فاسد ذخیره می‌گردند. تخمین زده می‌شود که ۲۰ میلیارد دلار از دارایی‌های رهبران آفریقایی در بانک‌های سوئیس نگهداری می‌شود؛ درحالی‌که این کشورها برای رفع گرسنگی مردم خود به کمک‌های خارجی وابسته‌اند. چنین شرایطی تأثیری ویرانگر بر حقوق اقتصادی و اجتماعی شهروندان دارد. در رژیم‌های دیکتاتوری، نخبگان به دلیل منافع حاصل از فساد، به حفظ قدرت تمایل بیشتری دارند. آن‌ها با استفاده از رشوه، کمیسیون‌های غیرقانونی و تقلب، حساب‌های بانکی خود را پر می‌کنند و این امر منجر به تضعیف حقوق بشر می‌شود. در نهایت، مبارزه با فساد بخش مهمی از تحقق حکمرانی مطلوب است؛ چراکه فساد تأثیرات مخربی بر دموکراسی و ابعاد انسانی جامعه دارد.

۴. مأموریت‌های سازمان تعزیرات حکومتی در مبارزه با فساد

دراین گفتار به بررسی مأموریت های سازمان تعزیرات حکومتی در مبارزه با فساد می‌پردازیم. بدین منظور و طی سه بند آتی، این مأموریت ها را که شامل «رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز»، «جرایم و تخلفات اصناف» و «جرایم بهداشتی، درمانی و دارویی» است؛ ذکر و بررسی خواهیم نمود.

۱.۴ رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز

قاچاق کالا آسیب‌های جبران‌ناپذیری به نظام اقتصادی کشور وارد می‌کند؛ ازجمله ایجاد موانع در سرمایه‌گذاری‌های مولد، تضعیف رقابت‌های سالم تجاری، و در نهایت شکل‌گیری و گسترش اقتصاد زیرزمینی. افزایش نرخ قاچاق کالا سبب کاهش سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدی می‌شود که این امر علاوه بر نابودی فرصت‌های شغلی و افزایش نرخ بیکاری، منجر به کاهش درآمد سرانه و گسترش فقر در جامعه می‌گردد. بنابراین، علاوه بر توجه به جنبه‌های کیفری پدیده قاچاق، شناخت ریشه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی این مسئله برای مقابله با آن ضروری است (رحمانی‌فرد، ۱۳۹۷: ۶). امروزه، توسعه فناوری و گسترش ارتباطات و مناسبات اقتصادی میان کشورها، تحولات چشمگیری را در تجارت

بین‌المللی ایجاد کرده است. در این زمینه، اعمال سیاست‌های اقتصادی متأثر از حاکمیت دولت‌ها و وجود مرزها، زمینه‌ساز پیدایش و رشد پدیده قاچاق شده است (ظهیری‌نیا، رستگار، نیکخواه، بهرامی، ۱۳۹۶: ۲۰). قاچاق کالا پیامدهای منفی گسترده‌ای بر اقتصاد کلان، به‌ویژه بخش مالی دارد. به دلیل ماهیت پنهان این پدیده، مشاهده و اندازه‌گیری آن دشوار بوده و در آمارهای رسمی ثبت نمی‌شود. این امر می‌تواند منجر به ارزیابی نادرست شرایط اقتصادی و اجتماعی افراد و خانوارها شود و کارایی سیاست‌های توزیعی و تخصیصی دولت را به چالش بکشد. از سوی دیگر، قاچاق منجر به کاهش درآمدهای عمومی، تغییر ساختار داخلی جامعه از طریق ایجاد نهادهای غیرقانونی قدرتمند، و تغییر الگوی مصرف می‌شود. سود سرشار قاچاقچیان نیز انگیزه سرمایه‌گذاری‌های مولد را کاهش داده و در نتیجه به افت تولیدات داخلی و رشد اقتصادی منجر می‌گردد (نیکوقدم، جزمی، ۱۳۹۷: ۴۶۷). با توجه به این مسائل و واقعیت‌های موجود، بازنگری در سیاست‌های مبارزه با قاچاق کالا و اتخاذ رویکردهای قانونی و پیشگیرانه امری ضروری است. از وظایف سازمان تعزیرات حکومتی، رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز است. بر اساس ماده ۴ قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز (مصوب ۱۳۷۴/۲/۱۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام)، صلاحیت رسیدگی ابتدایی به جرایم قاچاق کالا و ارز به مراجع قضایی واگذار شده و محاکم مزبور موظف‌اند ظرف یک ماه از دریافت شکایت، حکم خود را صادر کنند. تبصره ۲ این ماده تصریح دارد که در صورت عدم رسیدگی یا تأخیر در دادرسی، سازمان تعزیرات حکومتی یا سازمان جداگانه‌ای که دولت تعیین می‌کند، می‌تواند پرونده را از محاکم قضایی مطالبه کرده و طبق قوانین مربوط اقدام کند. این تبصره به سازمان تعزیرات صلاحیت ثانویه می‌دهد، اما در مناطقی که محاکم قضایی برای رسیدگی به جرایم قاچاق وجود ندارد، سازمان تعزیرات حکومتی دارای صلاحیت اولیه است. ماده ۸ آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی، با اصلاحات بعدی (مصوب ۱۳۷۹/۳/۲۹ هیئت وزیران)، مقرر می‌دارد:

> در مناطقی که محاکم قضایی برای رسیدگی به پرونده‌های قاچاق وجود ندارد، سازمان تعزیرات حکومتی مکلف است بنا به درخواست سازمان شاکی و ابلاغ ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق، اقدام به تشکیل محاکم حکومتی کرده و بر اساس قوانین و مقررات رسیدگی نماید.

مطابق مواد ۱۰ و ۱۱ آیین‌نامه فوق، در صورت عدم صدور رأی توسط محاکم قضایی در مهلت مقرر، سازمان شاکی موظف به درخواست رسیدگی از تعزیرات حکومتی بوده و سازمان تعزیرات نیز مکلف به مطالبه پرونده از مرجع قضایی است. پس از آن، مرجع قضایی حق ادامه رسیدگی را نداشته و باید پرونده را به سازمان تعزیرات ارسال کند. به‌طورکلی، اگر جرایم قاچاق کالا و ارز سازمان‌یافته و حرفه‌ای نباشد یا شامل کالاهای ممنوعه، حبس، و انفصال از خدمات دولتی نشود، تخلف محسوب شده و رسیدگی به آن در صلاحیت سازمان تعزیرات حکومتی است. در چنین مواردی، سازمان تعزیرات با همان اختیارات مراجع قضایی به پرونده‌های قاچاق رسیدگی می‌کند. این رویکرد نشان‌دهنده اهمیت مقابله مؤثر با قاچاق در راستای تقویت شفافیت اقتصادی و حکمرانی مطلوب است.

۲.۴ جرایم و تخلفات اصناف

در قانون تعزیرات حکومتی، تخلفاتی مانند گران‌فروشی، کم‌فروشی، تقلب، احتکار، عرضه خارج از شبکه، درج نکردن قیمت، اخفا و امتناع از عرضه کالا، صادر نکردن فاکتور، اجرا نکردن ضوابط قیمت‌گذاری، عدم اجرای تعهدات واردکنندگان و تولیدکنندگان در قبال دریافت ارز و خدمات دولتی، نداشتن پروانه کسب یا بهره‌برداری، فروش اجباری و اعلام نکردن موجودی پیش‌بینی شده و برای آن‌ها مجازات‌هایی تعیین شده است. بر اساس ماده ۷۲ *قانون نظام صنفی کشور*، این سازمان صلاحیت رسیدگی به کلیه تخلفات اقتصادی اصناف را دارد. تمام افراد، اعم از حقیقی و حقوقی، موظف‌اند شکایات خود از تخلفات اقتصادی اصناف را برای رسیدگی به این سازمان ارائه کنند.

اصل هشتم *قانون نظام صنفی کشور*، مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲، ۹ مورد تخلف صنفی را تعریف کرده و برای آن‌ها مجازات‌هایی در قالب جریمه، اعلام عمومی تخلف، و محرومیت موقت یا دائم از فعالیت صنفی تعیین کرده است. این ۹ مورد شامل: ۱) گران‌فروشی، ۲) کم‌فروشی، ۳) تقلب، ۴) احتکار، ۵) عرضه خارج از شبکه، ۶) عرضه و فروش کالای قاچاق، ۷) عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع، ۸) فروش اجباری، و ۹) عدم درج قیمت هستند(رضوی و همکاران،۱۴۰۳: ۱۳۶).

برای برقراری انصاف و عدالت در خصوص پنج تخلف گران‌فروشی، کم‌فروشی، تقلب، احتکار، و عدم رعایت ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع، در صورتی که مبلغ تخلف

بیش از ۳ میلیون ریال باشد، رسیدگی به تخلف و صدور حکم بر عهده هیئتی متشکل از رئیس یکی از شعب سازمان تعزیرات حکومتی (به عنوان رئیس هیئت)، نماینده سازمان صنعت، معدن و تجارت، و نماینده اتاق اصناف است.

گزارش تخلفات صنفی از چند مسیر به سازمان تعزیرات حکومتی ارجاع می‌شود. طبق ماده ۷۲ *قانون نظام صنفی کشور*، شاکیان یا بازرسان ابتدا می‌توانند شکایت یا گزارش خود را به اتحادیه‌های صنفی ارائه دهند. این اتحادیه‌ها پس از بررسی، در صورت احراز تخلف، پرونده را به شعب سازمان تعزیرات حکومتی ارجاع می‌دهند. مدت زمان رسیدگی به شکایات در اتحادیه‌ها ۱۰ روز و در سازمان تعزیرات حکومتی دو هفته است.

بااین‌حال، طبق ماده ۱۸ آیین‌نامه سازمان تعزیرات حکومتی، رسیدگی به تخلفات صنفی منوط به وصول شکایت یا گزارش از اتحادیه ها نیست. بر اساس این ماده: «شعب بدوی تعزیرات حکومتی در موارد ذیل شروع به رسیدگی می‌نمایند: الف) گزارش مأمورین سازمان بازرسی و نظارت بر قیمت و توزیع کالا و خدمات؛ ب) گزارش سازمان بازرسی کل کشور و سایر مراجع قضایی، دولتی، و انتظامی.» همچنین، طبق ماده ۱۷ این آیین‌نامه، «کلیه ضابطین دستگاه قضایی و مأمورین سازمان بازرسی و نظارت، ضابط سازمان تعزیرات حکومتی محسوب می‌شوند.»

برای تسهیل دریافت گزارش‌های مردمی، پل های ارتباطی متعددی از سوی سازمان‌های مرتبط با رسیدگی به تخلفات صنفی مانند سازمان صنعت، معدن و تجارت ایجاد شده است.

۳.۴ جرایم بهداشتی، درمانی و دارویی

تخلفات حوزه بهداشت، دارو و درمان از جمله رفتارهایی است که آثار زیان‌بار آن طیف وسیعی از افراد جامعه را درگیر می‌کند. کنترل این تخلفات، جلوگیری از گسترش نتایج مخرب آن‌ها، و ایجاد بازدارندگی از تکرار این رفتارها از اهداف اصلی سازمان های مسئول در حوزه عدالت تعزیراتی به شمار می‌آید. یکی از مهم‌ترین سازمان های متولی این امر در ایران، سازمان تعزیرات حکومتی است که با اتخاذ راهبردهای پیشگیرانه و اجرای اقدامات بازدارنده، کاهش آمار تخلفات را دنبال می‌کند (بیرانوندی و کاظمی، ۱۳۹۹: ۳۳). در این راستا، می‌توان به همکاری سازمان تعزیرات حکومتی با کمیسیون ماده ۱۱، به عنوان نهادی شبه‌قضایی، اشاره کرد. حقوق‌دانان و جرم‌شناسان، سازمان تعزیرات حکومتی را از مصادیق

قضازدایی می‌دانند. با تشکیل این سازمان، بخشی از جرایمی که پیش‌تر در صلاحیت محاکم قوه قضاییه بود، به نهادی تحت نظارت سیستم اداری واگذار شد. با این حال، در برخی موارد، ضمانت اجراهای کیفری نظیر حبس همچنان حفظ شده است (زینالی و احمدی، ۱۳۸۳: ۲۲۸). یکی از صلاحیت‌های تخصصی سازمان تعزیرات حکومتی، هماهنگی با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه علوم پزشکی است. کمیسیون ماده ۱۱، بر اساس *قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی* مصوب سال ۱۳۶۷، در مرکز هر استان تشکیل می‌شود و وظیفه آن اظهار نظر درباره پرونده‌های مطرح‌شده توسط بازرسین وزارت بهداشت و دانشگاه‌ها است (عباسی، ۱۳۷۹: ۱۰۴). این کمیسیون نقش مهمی در تراکم‌زدایی از پرونده‌های قضایی، تسریع در روند رسیدگی، و ایجاد پل ارتباطی میان بخش بهداشتی و نهادهای قضایی دارد. در روند تهیه، تولید، نگهداری، توزیع، و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی، عواملی وجود دارد که می‌تواند سلامت عمومی را به خطر اندازد. هدف قوانین و مقررات، کنترل این عوامل و تضمین سلامت عمومی است. *قانون مواد خوردنی، آشامیدنی و آرایشی و بهداشتی* مصوب ۱۳۴۶ نخستین قانونی بود که مقررات جامعی برای این جرایم ارائه داد. سپس، *قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی* مصوب ۱۳۶۷، فصل مستقلی را به جرایم مرتبط با تولید، توزیع، و فروش این مواد اختصاص داد.

جرایم مربوط به این حوزه را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد:

۱. جرایم مربوط به مراحل تهیه و تولید مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی؛

۲. جرایم مربوط به توزیع، نگهداری، و فروش این مواد؛

۳. جرایم مربوط به رقابت غیرمنصفانه در این حوزه.

مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی ازجمله کالاهای ضروری روزمره مردم هستند. سلامت و تندرستی انسان‌ها به کیفیت و بهداشت این مواد بستگی دارد. رعایت مقررات مربوط به تهیه و تولید این مواد، اهمیت ویژه‌ای دارد؛ چراکه نیاز عمومی به این اقلام، زمینه سوءاستفاده را برای برخی سودجویان فراهم می‌کند. این افراد با بهره‌گیری از شیوه‌های مختلف، در تهیه و تولید این محصولات تخلف می‌کنند و سلامت جامعه را به خطر می‌اندازند. ازاین‌رو، نظارت دقیق و اجرای قوانین در این زمینه ضرورت دارد.

۵. چالش‌ها و موانع فراروی سازمان تعزیرات در مبارزه با فساد اقتصادی

در مسیر اقدامات مقابله‌ای سازمان تعزیرات حکومتی با فساد و به‌ویژه فساد اقتصادی، موانع و چالش های مختلفی وجود دارد. در بین چالش‌ها و موانع موجود، برخی از اهمیت و اثرگذاری بیشتری برخوردار هستند که در این گفتار به سه دسته از این موارد خواهیم پرداخت. «نامتناسب بودن مجازات‌ها»، «کمبود نیروی انسانی متخصص» و «ابهامات اجرایی» از جمله چالش های ی است که در این راستا قابل طرح می‌باشند.

۱.۵ نامتناسب بودن مجازات‌ها

مجازات‌های نامتناسب، مجازات‌هایی هستند که بدون توجه به معیارهای تناسب میان جرم و مجازات، یعنی معیار صدمه وارده، اهمیت مطلق و نسبی جرایم، نوع جرم ارتکابی و خصوصیات شخصیتی مجرم و درجه و نوع تقصیر بزه‌دیده تعیین و یا اعمال می‌شوند. بنابراین، در نظر گرفتن اهداف کیفری یعنی تنبیه و اصلاح مجرم، پیشگیری عمومی و خصوصی و تأمین دفاع اجتماعی به عنوان بخشی از معیارهای تناسب، با فلسفه وجودی اصل تناسب مغایر است (رحیمی‌نژاد؛ حبیب‌زاده، ۱۳۸۷: ۱۱۵).

بر اساس دستاوردهای مکاتب کیفری می‌توان گفت؛ اقتضای اصل تناسب جرم و مجازات، هماهنگی بین «جرم، مجرم و مجازات» است. اهمیت این اصل در همه نظریه‌های کیفری به نوعی به رسمیت شناخته شده است. سزاگرایان تناسب را بر مبنای استحقاق مجرم بر مجازات می‌سنجند و در نزد فایده‌گرایان، تناسب، بر مبنای فایده به ثمر نشسته از مجازات اعمال‌شده بر مجرم است که آن را در غالب بازپروری و تفرید مجازات می‌بینند (دشتبانی روزبهانی و همکاران، ۱۳۹۷: ۲۵).

بررسی میزان و نحوه اعمال مجازات‌های سازمان تعزیرات حکومتی در هر سه گروه از جرایم و تخلفات مورد بحث در گفتار پیشین، یعنی حوزه‌های قاچاق، تخلفات صنفی و جرایم بهداشتی و دارویی، گویای این است که مجازات‌های مزبور از بازدارندگی کافی برخوردار نبوده و تناسب لازم در این زمینه وجود ندارد.

به عنوان نمونه، نتایج یک پژوهش مرتبط با بازدارندگی راهبردهای سازمان تعزیرات حکومتی (مطالعه موردی تخلفات حوزه بهداشت، دارو و درمان) نشان می‌دهد که اجرای صحیح برنامه های نظارتی و قطعیت بخشیدن به کشف تخلفات و ارائه پاسخ ها می‌تواند بیشترین بازدارندگی را ایجاد کند. با این حال، یافته های میدانی نشان می‌دهد که برخلاف

عقیده مخاطبین، شدت مجازات در عمل نتوانسته است به ایجاد بازدارندگی کمک کند (بیرانوندی؛ کاظمی، ۱۳۹۹: ۳۳).

با توجه به نوع نگرش قانون‌گذار در اعمال مجازات‌های مد نظر مقامات قضایی سازمان تعزیرات حکومتی، که مبتنی بر نوعی پیشگیری همراه با تساهل است و در تمامی مجازات‌ها، ابتدائاً اعمال اخطارهای شفاهی و کتبی در مراحل کیفر وجود دارد، نمی‌توان انتظار بازدارندگی قطعی را در نظر داشت. هرچند اساساً اعمال مجازات شدید نیز تضمین‌کننده بازدارندگی نیست، اما به هر حال بهره‌گیری از دانش و اندیشه متخصصان علوم کیفری در زمینه رعایت تناسب جرم و مجازات در این خصوص می‌تواند راهگشا باشد.

۲.۵ کمبود نیروی انسانی متخصص

کمبود نیروی انسانی متخصص از جمله چالش های دیگری است که سازمان تعزیرات حکومتی در مبارزه با مفاسد اقتصادی با آن دست به گریبان است. امروزه نقش نیروی انسانی در سازمان‌ها و عملکرد سازمان‌ها بسیار مورد توجه قرار گرفته است. می‌توان گفت نیروی انسانی از باارزش‌ترین منابع در هر تجارت و کسب‌وکار محسوب می‌شود. نیروی انسانی در راستای اهداف سازمان باید انگیزه کافی داشته باشد تا بتواند به بهبود و توسعه سازمان کمک کند.

در بعضی حوزه‌های کاری تخصصی، جذب نیروی کیفی بسیار دشوار است؛ چراکه حوزه‌های فنی مدام با فناوری‌های جدید تلفیق می‌شوند؛ پس لازمه جذب نیرو، افراد متخصص و آشنا با فناوری‌های جدید است که باید با دقت انجام شود. بحران کمبود نیروی انسانی متخصص می‌تواند یک بحران جدی در هر سازمان باشد. در واقع، افراد متخصص در هر سازمان از ارزشمندترین دارایی‌های آن سازمان به‌حساب می‌آیند. هر سازمان برای توسعه کسب‌وکار خود نیاز به افراد متخصص و با مهارت دارد. همچنین کمبود نیروی انسانی کارآمد، از بزرگ‌ترین دغدغه‌ها در بعضی سازمان‌ها است.

این در حالی است که با توجه به وسعت، پیچیدگی و تنوع مأموریت‌های گوناگون محول‌شده به سازمان تعزیرات حکومتی، اهمیت تخصص‌گرایی در این سازمان بیش از پیش بروز پیدا می‌کند. علاوه بر تحولات روزافزون در زمینه‌های گوناگون، شیوه‌های اقدام متخلفان و مجرمان نیز به‌روز شده و این باعث می‌شود تا ضرورت به‌روزرسانی اطلاعات،

دانش و شیوه اقدام سازمان‌ها و دستگاه‌های مسئول در زمینه مقابله با جرایم و تخلفات نیز بیشتر لحاظ گردد.

در تعیین ابعاد ساختاری سازمان، عوامل زیادی را برشمرده‌اند و این عوامل با توجه به دید و نگرش اندیشمندان دارای تنوع زیادی است. شاید اگر محققین در نظر بگیرند که چرا عواملی که برمی‌شمارند، جزو ابعاد ساختاری است، از تنوع و تعدد این ابعاد کاسته شود. از جمله این عوامل می‌توان به اجزای اداری، استقلال، تمرکز، پیچیدگی، تفویض اختیار، تفکیک، رسمیت، تلفیق، حرفه‌ای‌گرایی، حیطه نظارت، تخصص‌گرایی، استانداردسازی و تعداد سطوح سلسله‌مراتب عمودی اشاره کرد (رابینز، ۱۳۷۶: ۵۴).

با این حال، نتایج پژوهش‌های صورت‌پذیرفته پیرامون ابعاد ساختاری سازمان تعزیرات حکومتی گویای مشکلات متعددی در این زمینه است. به عنوان مثال، خروج نیروهای کارآمد سازمان به علت عدم امنیت شغلی در مقایسه با سایر سازمان‌ها، به‌طوری‌که از زمان تأسیس سازمان تاکنون تعداد زیادی از سازمان تعزیرات حکومتی خارج شده‌اند. به عبارتی، سیستم نگهداری نیرو در سازمان به علت قراردادی بودن نیروهای سازمان ضعیف بوده و این خود باعث ضعف منابع درونی شده است. همچنین ضعف بهره‌وری به علت اینکه سازمان نتوانسته است از طریق آموزش، نیروهای شایسته و کارآمد و مولد را پرورش دهد و در ارتقا و پاداش پرسنل هیچ تأثیری نداشته و این باعث عدم انگیزش پرسنل در فراگیری گردیده و در نهایت باعث ضعف منابع درونی یعنی نیروی انسانی مجرب شده است. علاوه بر این، نامتناسب بودن تخصص‌های برخی شاغلین با مشاغل سازمان و کمبود نیروی تحصیل‌کرده و کارشناس به‌خصوص در ستاد از جمله مهم‌ترین چالش های شناسایی‌شده بوده است (جمشیدی، ۱۳۸۷: ۱۲۰-۱۲۱).

۳.۵ ابهامات اجرایی

در راستای مبارزه با مفاسد اقتصادی توسط سازمان تعزیرات حکومتی، علاوه بر نامتناسب بودن مجازات‌ها و کمبود نیروی انسانی متخصص، ابهامات و اشکالات اجرایی بسیاری دیگر نیز وجود دارد. به عنوان مثال، بازارشکنی و جلوه‌های به‌خصوص آن مانند احتکار و کم‌فروشی باعث وجود اخلال‌های مختلفی در سیستم اقتصادی یک جامعه می‌شود. بررسی مسئولیت‌های مدنی مرتبط با آن از جمله زمینه‌های مطالعاتی در تمامی جوامع متمدن به‌حساب می‌آید.

بررسی قوانین ناظر بر بازار و آیین رسیدگی به تخلفات مندرج در این قوانین اغلب ما را با ابهامات و نقائص گوناگونی مواجه کرده که بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد از آنجایی‌که تعزیرات حکومتی فاقد آیین دادرسی است، ابهام در جایگاه صدور قرارهای تأمین، حق جلب متهم و... این شعب را در صدور حکم و اجرای آن دچار مشکل نموده است. همچنین کمبود منابع تحقیقی و کمکی برای صدور آراء قوی، مؤید این مطلب است که سازمان تعزیرات، سازمانی دانش‌محور نبوده و از سوی این مرجع حمایتی نسبت به محققین صورت نمی‌گیرد.

در نهایت، مشخص می‌گردد که تداخل صلاحیت‌ها بین سازمان تعزیرات حکومتی و سایر مراجع قضایی و اداری نظیر دادگاه‌های عمومی و انقلاب، شوراهای حل اختلاف، هیأت‌های بدوی نظام پزشکی و... باعث سوءاستفاده مجرمین اقتصادی و به نتیجه نرسیدن اقدامات معمول می‌گردد (حیدروند؛ کریمی، ۱۳۹۹: ۱۰۱).

قانون‌گذار در تدوین قوانین مربوط به تعزیرات و آیین‌نامه سازمان تعزیرات حکومتی، زبان حاکم بر حقوق جزا و کیفری را به کار گرفته است، بدین نحو که: در فصل اول قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳ از اصطلاح «تخلفات و تعزیرات» مربوطه، در مقابل اصطلاح رایج «جرایم و مجازات‌ها» استفاده کرده است. همچنین علاوه بر واژه تعزیر که خود دارای بار جزایی و کیفری است، مکرراً در مواد مختلف از جمله ۴۸، ۴۹، ۵۱، ۵۲ و... از الفاظ جرایم، مجازات و کیفر استفاده کرده است.

همچنین در سایر مقررات مربوطه از جمله تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و درمانی و قاچاق کالا و ارز، قانون‌گذار محترم به‌کلی فراموش نموده است که در قلمرو نظام اداری قرار دارد و به‌کرات الفاظ مذکور را به کار برده است. مورد سوم و مهم‌تر از همه‌ی این موارد، ساختار و بنیان سازمان تعزیرات حکومتی اساساً ساختاری قضایی است، بدین نحو که از شروع پروسه‌ی تعقیب، کشف تخلف، انجام تحقیقات، رسیدگی، صدور حکم، اعتراض به آراء، تجدید نظر نسبت به آراء بدوی، اجرای احکام صادره و طرق فوق‌العاده رسیدگی، همه و همه حاکی از طی شدن روند قضایی می‌باشد هرچند که جایگاه این پروسه، محلی خارج از دستگاه قضایی باشد.

اوج این یکسانی و همانندی در دید قانون‌گذار در *قانون قاچاق کالا و ارز* مصوب ۱۳۹۲ و اصلاحات بعدی آن مشاهده می‌شود، به‌گونه‌ای که قانون‌گذار سهم سازمان

تعزیرات حکومتی را در انجام پیشگیری از جرایم موضوع این قانون، هم‌سنگ قوه قضاییه دانسته و این سازمان را مکلف به ایجاد تشکیلاتی مشابه با قوه قضاییه نموده است.

چهارم این‌که، با بررسی مواد و مفاد آیین‌نامه سازمان تعزیرات حکومتی، مبرهن و مشخص است که آیین دادرسی حاکم بر شعب این سازمان، همانندی ویژه‌ای با آیین دادرسی کیفری و مدنی دارد. شخص مخاطب شکایت، متهم است و همچون متهم با وی برخورد می‌گردد تا حکمی در خصوص اتهام وی صادر گردد. چنانچه محکومیت وی قطعی گردد، بایستی مجازات شود و مجازات مورد حکم الزاماً باید اجرا گردد، حتی اگر رأی دادگاه‌های دادگستری متفاوت و مغایر با آن باشد (عبدلی‌نسب و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۶).

علاوه بر این، مشکلات اجرایی دیگری نیز در این راستا قابل طرح است؛ از جمله این‌که قانون تعزیرات حکومتی از ابهام، اجمال و نقص به‌شدت رنج می‌برد. تعزیرات حکومتی فاقد آیین دادرسی است و آیین‌نامه‌های اجرایی صرفاً اشاره‌ای نارسا به نحوه رسیدگی در سازمان تعزیرات حکومتی داشته و نیاز به شعب رسیدگی‌کننده را رفع نمی‌نمایند. ضمن این‌که شعب سازمان تعزیرات از ابزار قانونی لازم برای اعمال قانون بی‌بهره هستند. ابهام در جایگاه صدور قرارهای تأمین، حق جلب متهم و... این شعب را در صدور حکم و اجرای آن دچار مشکل نموده است. همچنین تداخل صلاحیت‌ها بین سازمان تعزیرات حکومتی و سایر مراجع قضایی و اداری نظیر دادگاه‌های عمومی و انقلاب، شوراهای حل اختلاف، هیئت‌های بدوی نظام پزشکی و... باعث سوءاستفاده مجرمین اقتصادی و به نتیجه نرسیدن اقدامات معمول می‌گردد.

۶. انطباق تئوریک: سازمان تعزیرات حکومتی و حکمرانی خوب در مبارزه با فساد

کنترل فساد یکی از الزامات اساسی برای تحقق حکمرانی خوب به شمار می‌رود، زیرا فساد نه‌تنها مانع توسعه اقتصادی و اجتماعی می‌شود، بلکه موجب تضعیف نهادهای حکومتی و بی‌اعتمادی عمومی نیز می‌گردد . حکمرانی خوب به ویژگی‌هایی مانند شفافیت، پاسخگویی، حاکمیت قانون، و مشارکت عمومی اشاره دارد که هرکدام در کاهش فساد نقش حیاتی ایفا می‌کنند. شفافیت در فرایندهای تصمیم‌گیری و ارائه اطلاعات دقیق، ابزار مؤثری برای مقابله با فساد است. از سوی دیگر، پاسخگویی نهادهای دولتی به شهروندان و

رسانه‌های مستقل موجب کاهش زمینه‌های فساد می‌شود (Transparency International, 2022: 16).

نظام‌های قضایی مستقل و کارآمد، از دیگر عناصر کلیدی حکمرانی خوب هستند که می‌توانند فساد را از طریق اعمال قانون و محاکمه عادلانه متخلفان کنترل کنند. مطالعات نشان داده است که کشورهای با استقلال قضایی بالا، فساد کمتری دارند و این امر بهبود کیفیت خدمات عمومی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی را تسهیل می‌کند(UNDP, 2019: 28). همچنین، کشورهایی که قوانین ضدفساد جامعی تصویب کرده‌اند و نهادهای نظارتی قوی ایجاد کرده‌اند، توانسته‌اند نرخ فساد را به‌طور قابل‌توجهی کاهش دهند. برای نمونه، تجربه سنگاپور و دانمارک نشان می‌دهد که ترکیب شفافیت، قوانین مؤثر، و فرهنگ سازمانی سالم چگونه می‌تواند فساد را به حداقل برساند (OECD, 2020: 27).

از منظر نظریه نهادگرایی، نهادهای حکومتی زمانی کارآمد خواهند بود که بتوانند با شفافیت و پاسخگویی بالا، فساد را کاهش دهند و حقوق شهروندان را حفظ کنند (North, 1990: 17). سازمان تعزیرات حکومتی با نظارت بر تخلفات اقتصادی، قاچاق کالا، و سوءاستفاده‌های صنفی، تلاش می‌کند زمینه‌های فساد اقتصادی را محدود سازد. این فعالیت ها با اصول نظریه نهادگرایی مطابقت دارد که تأکید دارد برقراری نظم اقتصادی و قانونی مستلزم وجود نهادهای کارآمد است.

همچنین، نظریه کارکردگرایی معتقد است که هر نهاد باید به نیازهای جامعه پاسخ دهد و از اختلالات سیستم جلوگیری کند (Parsons, 1951: 21).سازمان تعزیرات حکومتی، با هدف رسیدگی سریع و قاطع به تخلفات اقتصادی، از طریق تسهیل فرایندهای رسیدگی، تنظیم قیمت‌ها، و ایجاد انضباط در بازار، در راستای اهداف کارکردگرایانه عمل می‌کند.

بر اساس نظریه نمایندگی، یکی از وظایف اصلی نهادهای حکومتی، ایجاد توازن بین منافع عمومی و عملکرد بخش خصوصی است (Jensen & Meckling, 1976: 318). سازمان تعزیرات حکومتی، به‌عنوان نماینده حاکمیت، با برخورد با انحصارطلبی‌ها، تقلب، و سایر تخلفات اقتصادی، از حقوق عمومی حمایت می‌کند. در نهایت، کنترل فساد در چارچوب حکمرانی خوب نه‌تنها به بهبود عملکرد دولت‌ها کمک می‌کند، بلکه به تقویت اعتماد عمومی، توسعه پایدار، و ارتقای کیفیت زندگی شهروندان نیز منجر می‌شود.

۷. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

سازمان تعزیرات حکومتی در جایگاه یک نهاد شبه‌قضایی با مسئولیت نظارت بر تخلفات اقتصادی و تنظیم بازار، نقشی اساسی در کاهش تخلفات اقتصادی و مقابله با فساد دارد. این سازمان از نظر ساختاری زیرمجموعه قوه مجریه است و به دلیل دخالت دولت در بازار، همواره موضوع بحث و توجه قرار گرفته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که سازمان تعزیرات، علی‌رغم نقش مؤثری که در حوزه مبارزه با فساد دارد، در مسیر دستیابی به حکمرانی مطلوب با چالش های متعددی مواجه است که عمدتاً ناشی از ابهامات تقنینی، نامتناسب بودن مجازات‌ها، کمبود نیروی انسانی متخصص، و برخی اشکالات فرایندی می‌باشند. این موانع، به‌ویژه در حوزه مبارزه با فساد، بر کارایی و اثربخشی این سازمان تأثیر منفی گذاشته و مانع از عملکرد بهینه آن می‌شوند. از جمله چالش های برجسته که در این تحقیق شناسایی شده‌اند، ابهامات و نواقص قانونی است که موجب ایجاد فرصت‌هایی برای سوءاستفاده و فساد می‌شود. قوانین ناکافی و ناکارآمد، فرایندهای رسیدگی به تخلفات را پیچیده می‌کنند و امکان تفسیرهای متعدد را فراهم می‌آورند که این مسئله به‌ویژه در سازمانی با وظایف اقتصادی و قضایی تأثیرگذار است. همچنین نامتناسب بودن مجازات‌ها و عدم تطابق آنها با سطح تخلفات اقتصادی، موجب کاهش بازدارندگی شده و انگیزه تخلف را افزایش می‌دهد. در این زمینه، تطبیق مجازات‌ها با میزان جرم، در افزایش اثرگذاری اقدامات تعزیرات و کاهش تخلفات مؤثر خواهد بود.کمبود نیروی انسانی متخصص و فقدان مهارت‌های مرتبط با تخصص‌های قضایی و اقتصادی نیز از جمله چالش های مهم سازمان تعزیرات است. کارکنان این سازمان نیازمند دانش و مهارت‌های خاصی هستند تا بتوانند به‌درستی به تحلیل و بررسی پرونده‌های پیچیده اقتصادی بپردازند. نبود نیروی انسانی متخصص، به کاهش دقت و سرعت در رسیدگی به پرونده‌ها منجر می‌شود و تأثیر منفی بر کارایی سازمان دارد. از طرفی، توجه به اصول مدیریتی و تخصص‌های مربوط به اقتصاد و حقوق می‌تواند در بهبود عملکرد و دستیابی به حکمرانی مطلوب مفید باشد. یکی دیگر از چالش های سازمان تعزیرات، مشکلات فرایندی است که منجر به کاهش شفافیت در عملکرد سازمان و کاهش اعتماد عمومی به آن می‌شود. نبود فرایندهای مشخص و شفاف در بررسی پرونده‌ها، فرصت‌های فساد و تخلف را افزایش داده و از طرفی به کاهش سطح اعتماد عمومی منجر می‌شود. شفاف‌سازی و ایجاد فرایندهای دقیق و روشن در تمامی مراحل از جمله اقداماتی است که می‌تواند اثربخشی

این سازمان را افزایش دهد. در نهایت، این تحقیق نشان می‌دهد که برای دستیابی به حکمرانی مطلوب و موفقیت در مبارزه با فساد، سازمان تعزیرات باید در اصلاح قوانین، افزایش شفافیت فرایندها، تأمین نیروی انسانی متخصص، و اجرای سیاست‌های پیشگیرانه گام بردارد. این اقدامات نه‌تنها به بهبود کارایی و اثربخشی سازمان کمک می‌کند، بلکه اعتماد عمومی را نیز افزایش داده و موجب مشارکت بیشتر جامعه در مقابله با تخلفات می‌شود. با توجه به ساختار و وظایف این سازمان، بازنگری در سازوکارهای اجرایی و نظارتی می‌تواند آن را به نهادی قدرتمندتر در مقابله با فساد تبدیل کند.

پیشنهادات

۱. اصلاح و به‌روزرسانی قوانین: قوانین مرتبط با تخلفات اقتصادی و مبارزه با فساد نیاز به بازنگری دارند تا با شرایط روز و میزان جرم تناسب داشته باشند و از تفاسیر متعدد جلوگیری شود.

۲. تأمین نیروی انسانی متخصص: استخدام و آموزش نیروی انسانی متخصص در حوزه‌های قضایی و اقتصادی برای افزایش کارایی سازمان و دقت در رسیدگی به پرونده‌ها ضروری است.

۳. شفاف‌سازی فرایندهای رسیدگی: سازمان باید با ایجاد سیستم‌های شفاف، اعتماد عمومی را جلب کند و فرصت‌های سوءاستفاده را کاهش دهد.

۴. اجرای برنامه‌های پیشگیرانه: سازمان تعزیرات می‌تواند با همکاری نهادهای آموزشی و فرهنگی به ترویج فرهنگ مبارزه با فساد پرداخته و آموزش‌های لازم را به مردم ارائه دهد.

کتاب‌نامه

بیرانوندی، نعمت الله؛ کاظمی، قباد (۱۳۹۹). بازدارندگی راهبردهای سازمان تعزیرات حکومتی (مطالعه موردی تخلفات حوزه بهداشت، دارو و درمان در ایلام)، پژوهشهای حقوق جزا و جرم شناسی، دوره۸، شماره۱۶.

جعفری صمیمی، احمد؛ کاویان تلوری، حامد (۱۳۹۴). نقش حکمرانی خوب و فساد در الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت. چهارمین کنفرانس الگوی ایرانی پیشرفت؛ پیشرفت ایران، گذشته، حال، آینده، اردیبهشت ۱۳۹۴.

جمشیدی، علی (۱۳۸۷). تاثیر ابعاد محتوایی بـر ابعـاد سـاختاری در طراحـی سـاختار سـازمان (مطالعـه موردی در سازمان تعزیرات حکومتی)، پیک نور علوم انسانی، دوره۶، شماره۱.

حیدروند، سبا؛ کریمی، حسین (۱۳۹۹). چالش های سازمان تعزیرات در اجرای مسـئولیت مـدنی، حکـم حقوقی و فقهی بازارشکنی، پژوهش ملل، شماره ۵۷.

دشتبانی روزبهانی، محمد؛ هاشمی، سید حسین؛ دارابی، شهرداد؛ شمس نـاتری، محمـد ابـراهیم (۱۳۹۷). بررسی جایگزین های حبس در نظام قضایی ایران (با تاکید بر اصل تناسب)، تحقیقات حقوقی بـین المللی، دوره۱۱، شماره ۳۹.

دقیقی اصلی، علیرضا؛ گرایی نژاد، غلامرضا، آقابگین، سلین (۱۳۹۱). اثرحکمرانی خوب بر سـطح فسـاد اقتصادی در کشورهای با سطح توسعه یافتگی متوسط، فصلنامه فرایند مدیریت و توسـعه، سـال ۲۶، شماره۴.

دولتی، علی؛ درویشی، فرزاد؛ لطفی، عزت الله (۱۳۹۲). حکمرانی خوب و کنترل فساد در ایـران و سـایر کشورها، فصلنامه دانش انتظامی ایلام، سال ۲، شماره ۷.

رابینز، استیفن (۱۳۷۶). تئوری سازمان، ترجمـه: دکتـر سـیدمهدی الـوانی و حسـن دانایـان فـرد، تهـران: نشرموج.

رحمانی فرد، محسن (۱۳۹۷). تحلیل سیاست جنایی تقنینـی ایـران در قبـال قاچـاق کـالا و ارز در پرتـو سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران، رساله دکتری، دانشگاه عدالت.

رحیمی نژاد، اسماعیل؛ حبیب زاده، محمدجعفر (۱۳۸۷). مجازات های نامتناسب؛ مجازات‌های مغـایر بـا کرامت انسانی، مطالعات حقوق خصوصی، دوره۳۸، شماره۲.

رضوی،عباس، عطریان، فرامورز، روسـتایی حسـین آبـادی، یاسـر(۱۴۰۳)، «سـازوکارهای تحقـق مولفـه شفافیت در سازمان تعزیـرات در چـارچوب حکمرانـی خـوب»، رهیافـت انقـلاب اسـلامی، سـال هجدهم، شماره ۶۷، صفحه ۱۴۶-۱۲۷

زینالی، امیرحمزه؛ احمدی، علی (۱۳۸۳). سـازمان تعزیـرات حکـومتی؛ از قضـا زدایـی تـا کیفرزدایـی و رعایت حقوق متهمان و بزه دیدگان، مجله حقوقی دادگستری، شماره ۴۸.

شکوهی فرد، سیامک؛ آل عمران، رویا؛ رحـیم زاده، فـرزاد (۱۳۹۸). اثـر فسـاد بـر توسـعه انسـانی(مدل رگرسیون کوانتایل)، فصلنامه مدلسازی اقتصاد سنجی، سال ۵، شماره۱.

ظهیری نیا، مصطفی؛ رستگار، یاسر؛ نیکخواه، هدایت الله؛ بهرامی، سمیره (۱۳۹۶). تحلیل کیفی پیامـدهای اجتماعی اقتصادی پدیده قاچاق سوخت در شهرستان میناب، پژوهش های راهبـردی امنیـت و نظـم اجتماعی، سال ششم، شماره ۱۹.

عبدلی نسب گروهی، احسان؛ نیاز پور، امیر حسن؛ سایبانی، علیرضا (۱۴۰۰). سیاست کیفـری و اخلاقـی سازمان تعزیرات حکومتی در قبال تخلفات اقتصادی، فصلنامه اخلاق در علوم و فنـاوری، سـال ۱۶، شماره ۴.

مرادی، ابراهیم؛ رهنما، علی؛ حیدریان، سمیرا (۱۳۹۶). تأثیر شاخص های حکمرانی خوب بر کنترل فساد(مطالعه موردی: کشورهای خاورمیانه و جنوب شرق آسیا)، فصلنامه اقتصاد مقداری(بررسی اقتصادی سابق)، دوره ۱۴، شماره ۴.

نیکوقدم، مسعود؛ جزمی، مینا (۱۳۹۷). بررسی اثر قاچاق کالا و درجه‌ی بازبودن تجاری بر رشد اقتصادی در ایران، تحقیقات اقتصادی، دوره۵۳، شماره۲.

وینود، توماس (۱۳۸۳). حکمرانی خوب و مبارزه با فساد، ترجمه عباس مخبر، در حکمرانی خوب بنیان توسعه، تهران: مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

یزدانی زنوز (۱۳۸۴). بررسی نقش شفافیت در تحقق حکمرانی مطلوب، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.

Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). *Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure*. Journal of Financial Economics, 3(4), pp. 310-345.

North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 3-22.

OECD. (2020). *Governance for Better Anti-Corruption Outcomes*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from www.oecd.org

Parsons, T. (1951). *The Social System*. Glencoe, IL: Free Press, pp. 15-28

Rose-Ackerman, S. (1999). *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 7-45.

Transparency International. (2022). *Corruption Perceptions Index 2022*. Berlin: Transparency International. Retrieved from www.transparency.org

UNDP. (2019). *Anti-Corruption for Peaceful and Inclusive Societies: A Guide for Policy Makers*. New York: United Nations Development Programme.

World Bank. (2020). *Digital Solutions for Anti-Corruption: E-Government Applications*. Washington, DC: The World Bank Group.

World Bank. (2021). *Governance and the Law*. Washington, DC: The World Bank Group. Retrieved from www.worldbank.org

World Economic Forum. (2021). *The Global Risks Report 2021*. Geneva: World Economic Forum. Retrieved from www.weforum.org